RAJAVARTIOLAINSÄÄDÄNNÖN MUUTOKSET HYBRIDIUHKIIN VARAUTUMISEKSI HE 201/2017 vp

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

Eduskunnan perustuslakivaliokunta

20.2.2018

Tavoitteet

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

- Kehitetään Rajavartiolaitoksen tehtäviä ja toimivaltuuksia siten, että Rajavartiolaitos voi varautua sekä vastata nopeasti ja tehokkaasti turvallisuusympäristössä ilmeneviin uhkiin sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa

- Normaaliolojen toimivaltuuksilla pystytään toimimaan myös normaaliolojen häiriötilanteissa

- Varmistetaan viranomaisten joustava yhteistyö sekä tarkoituksenmukaiset päällekkäiset toimivaltuudet

- Välitön reagointi - kriisinsietokyky - viesti ulospäin

Vakava tilanne rajanylityspaikalla tai Rajavartiolaitoksen kohteessa

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

Lainvalvontaviranomaisten johtamaa toimintaa

Uhka on sotilas, sotilasosasto tai sotilasajoneuvo taikka tunnukseton toimija

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitotilanne (poliisi estynyt), Rajavartiolaitos johtaa

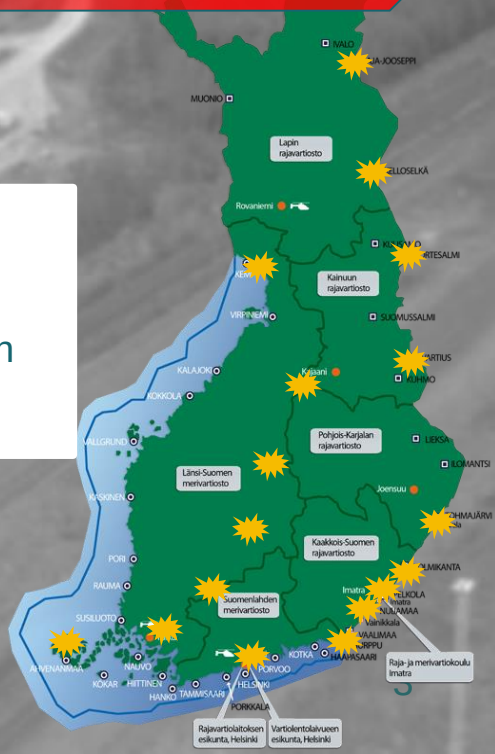
Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien laajentaminen

Alueellisen koskemattomuuden turvaamistilanne
Puolustusministeriö
Rajavartiolaitos ja puolustusvoimat

Poliisi voi ottaa tilanteen johtoonsa

Aluevalvontalain muutos (tunnukseton sotilaallinen toiminta)

POLIISIJOHTOINEN YJT- TAI TERRORISMINTORJUNTATILANNE
Rajavartiolaitos tukee, puolustusvoimat antaa virka-apua

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

- Rajavartiolaitoksen itsenäisten toimivaltuuksien laajentaminen tilanteessa, jossa poliisi on estynyt
- rajanylityspaikat, Rajavartiolaitoksen toimitilat ja Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevat alueet
- taustalla Rajavartiolaitoksen erittäin tärkeän toiminnan suojaaminen sekä valtakunnan yleistä turvallisuutta uhkaavan vakavan vaaran torjuminen
- samat toimivaltuudet kuin poliisilla vastaavassa tilanteessa, ml. tekninen katselu ja tekninen kuuntelu henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi (ns. rynnäkkötarkkailu)
- poliisille ilmoitus vähäistä vakavammista toimenpiteistä: poliisilla mahdollisuus ottaa tilanne johdettavakseen

Poliisitehtävät ja virka-apusäännökset

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

- poliisin pyynnöstä tai poliisin tukena suoritettaviin tehtäviin Rajavartiolaitokselle samat toimivaltuudet kuin poliisilla vastaavassa tilanteessa, ml. tekninen kuuntelu ja tekninen katselu vaaran torjumiseksi; parantaa tehokkuutta ja työturvallisuutta

- Rajavartiolaitoksen sotavarustein antama virka-apu poliisille terrorismintorjunnassa mahdolliseksi osittain myös maa-alueilla: rajanylityspaikat ja rajan läheisyys (nykyisin vain merialueilla)

- puolustusvoimien virka-apu Rajavartiolaitokselle nykyistä laaja-alaisemmaksi, ml. voimakeinot rajavartiomiehen ohjauksessa; lisäksi uusi säännös kustannusten korvaamisesta

Asevelvollisten toimivaltuudet Rajavartiolaitoksen toiminnan tukena

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

- toimivaltuudet tilanteisiin, joissa se olisi rajaturvallisuuden ylläpitämiseen liittyvästä perustellusta syystä tai Suomen turvallisuusympäristössä ilmenevän tarpeen vuoksi välttämätöntä

- rajavartiomiehen välittömässä ohjauksessa ja valvonnassa tilapäisesti oikeus:
  - selvittää henkilöllisyys ja ottaa henkilötuntomerkit pakkokeinoja käyttämättä,
  - pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä,
  - suorittaa rajavartiomiehen toimenpiteeseen liittyvä turvallisuustarkastus,
  - estää Rajavartiolaitoksen toimenpiteen kohteena olevan henkilön poistuminen käskyin ja kehotuksin sekä suorittaa tehtäviin liittyviä kuljetuksia,
  - suorittaa Rajavartiolaitoksen tutkittavaan rikokseen tai hallinnolliseen toimenpiteeseen liittyvä kirjaamistehtävä

- ei itsenäistä oikeutta voimakeinojen käyttöön
- päätös asevelvollisten käyttämisestä hallintoyksikön päälliköllä

Miehittämättömän ilma-aluksen ja lennokin kulkuun puuttuminen

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

- täydentää ilmailulain ja rajavartiolain mukaisia toimivaltuuksia
- toimivaltuudet rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi, turvaamistehtävän tai meripelastustehtävän suorittamiseksi sekä Rajavartiolaitoksen erittäin tärkeän toiminnan suojaamiseksi
- selkiytetään oikeutta voimakeinojen ja teknisten toimenpiteiden käyttöön
- mahdollisuus käsitellä lennättämiseen liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja laitteen yksilöimiseksi ja paikantamiseksi; mahdollistaa kohdennetun puuttumisen

Vesiliikenteen tilapäinen keskeyttäminen tai rajoittaminen

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

- Suomen aluevedet ja Saimaan kanava
- rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi välttämättömästä syystä enintään 7 vrk kerrallaan
- sisäministeriön päätös, kiiretilanteessa asianomaisen hallintoyksikön päällikkö
- varattava Liikennevirastolle ja Tullille mahdollisuus tulla kuulluksi, ellei tilanteen kiireellisyys välttämättä edellytä päätöksen välitöntä toimeenpanoa
- täydentää mm. aluevalvontalain toimivaltuuksia

Rajavyöhykelupien peruuttaminen ja/tai rajavyöhykeilmoitus rajavyöhykkeellä oleskelusta

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

- rajavyöhykelupien peruuttaminen Suomen turvallisuusympäristössä ilmenevän tarpeen vuoksi muilta kuin maanomistajilta ja rajavyöhykkeellä ammattia tai elinkeinoa harjoittavilta
- enintään kuukaudeksi kerrallaan
- mahdollisuus edellyttää rajavyöhykeilmoitusta rajavyöhykkeellä oleskelusta (täydentävä/vaihtoehtoinen keino)
- mahdollisuus yleistiedoksiantoon

Liikenteenharjoittajien velvollisuudet sisärajaliikenteessä

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

- ulkorajaliikennettä vastaavat velvollisuudet silloin, kun rajavalvonta on väliaikaisesti palautettu sisärajoille (matkustusasiakirjojen tarkistaminen, matkustajaluetteloiden toimittaminen, takaisinkuljetusvelvollisuus)
- muutokset ulkomaalaislakiin ja henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin
- ulkomaalaislain mukainen seuraamusmaksu velvoitteiden rikkomisesta
- ei estä turvapaikan hakemista
- sisärajavalvonnan palauttaminen on poikkeuksellinen ja viimesijainen keino

Muita ehdotuksia

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

- kiinteistöjen käyttöoikeus myös rajaturvallisuuden ylläpitämiseen liittyvästä syystä
- oikeus määrätä tilapäinen liikkumisrajoitus käyttöönotetulle kiinteistölle
- teknisen valvonnan toimivaltuuden täsmentäminen merialueilla: mahdollista myös rajavalvonnan tarkoituksessa

Sotilaallinen maanpuolustus

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

- rajavartiolakiin uusi säännös Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksista sellaisessa sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävässä, jonka puolustusvoimat Rajavartiolaitokselle antaa; sääntelyn saattaminen perustuslain mukaiseksi (rajavartiolaki)

- toimivaltuus käyttää tehtävässä tarvittaessa sotilaallista asevoimaa samoin edellytyksin kuin puolustusvoimat

- uusi säännös sotilaallisia voimakeinoja koskevien Rajavartiolaitoksen sotilaskäskyasioiden käsittelystä (laki rajavartiolaitoksen hallinnosta)
  - puolustusvoimista annetun lain mukainen päätöksentekomenettely: tasavallan presidentti ratkaisee puolustusvoimain komentajan esittelystä
  - puolustusministerin ja pääministerin lisäksi myös sisäministerillä ja Rajavartiolaitoksen päälliköllä oikeus olla läsnä ja lausua käsityksensä asiasta